

ГЛАВА 1

СЪС ЗЛА УМИСЪЛ...

„Кой го стори?“

У. Шекспир, „Отело“*

Лорд Питър Уимзи се протегна с удоволствие сред чаршафите на хотел „Морис“. След усилията, които положи за разбулването на загадката в „Батърсий“, той беше последвал съвета на сър Джулиан Фрейк и беше отишъл на почивка. Изведнъж му бяха омръзнали всекидневните закуски до прозореца с изглед към Грийн Парк; беше осъзнал, че колекционирането на редки книги не предлага достатъчно физическо натоварване за един мъж на тридесет и три години; а дори и най-тежките престъпления в Лондон бяха прекалено изтънчени. Затова обърна гръб на апартамента и приятелите си и избяга сред пущинаците на Корсика. От три месеца живееше без писма, вестници и телеграми – скиташе из планините, възхищаваше се от благоразумно разстояние на дивата красота на корсиканските селянки и изучаваше вендетата в нейното естествено местообитание. В подобни условия убийството изглеждаше като нещо не просто логично, но и привлекателно. Бънтър, неговият довереник и помощник, великодушно се беше

---

* Действие V, сцена II, пр. от англ. Валери Петров. – Б. пр.

отказал от цивилизованите си привички, беше оставил господаря си да ходи мръсен и дори небръснат и използваше верния си фотоапарат, за да заснема не пръстови отпечатъци, а скалисти пейзажи. Всичко това се отрази чудесно на лорд Питър.

Сега обаче отново чувстваше повика на кръвта. Двамата с Бънтър се бяха върнали късно през нощта с един ужасен влак в Париж и бяха разтоварили багажа си. Есенната светлина, която се процеждаше през прозорците, меко галеше шишенцата със сребърни запушалки на тоалетката и очертаваше силуета на един лампион и телефона. Шумът от течаща вода наблизко известяваше, че Бънтър е започнал да пълни ваната от крановете с топла и студена вода и да нарежда до нея ароматизиран сапун, соли за вана, огромната гъба, която в Корсика нямаше поле за размах, и онази възхитителна четка с дълга дръжка, която галеше така приятно целия гръб.

– Контрастът – измърмори сънливо лорд Питър, – ето това е животът. Корсика – Париж – а после Лондон... Добро утро, Бънтър.

– Добро утро, милорд. Каква чудесна сутрин, милорд. Ваната на Ваша светлост е готова.

– Благодаря – каза лорд Питър и примигна на слънчевата светлина.

Ваната беше великолепна. Докато лежеше в нея и ѝ се наслаждаваше, той се зачуди как изобщо е оцелял в Корсика. Кисна се дълго и изпя няколко куплета от една песен. В просъница дочу, че камериерът носи кафе и кифлички. Кафе и кифлички! Лорд Питър се надигна с усилие, разплисквайки водата, избърса се с хавлията бавно и с удоволствие, уви около многострадалното си тяло един копринен халат и се отправи към стаята.

За своя огромна изненада съзря как господин Бънтър нарежда, без да бърза, всичките му тоалетни принадлежности обратно в несесера. Огледа се удивен наоколо и видя, че чантите – които едва бяха отворени пре-

дишната нощ – са пренаредени, с пренаписани етикети и готови за пътуване.

– Ей, Бънтър, какво става? – попита Негова светлост. – Нали знаеш, че ще останем тук две седмици?

– Извинете ме, милорд – отвърна почтително господин Бънтър, – но след като прегледах „Таймс“ (всяка сутрин го доставят по въздух, милорд, и става много бързо, предвид всички обстоятелства), нито за миг не се усъмних, че Ваша светлост ще поиска веднага да тръгне за Ридълсдейл.

– Ридълсдейл! – възкликна Питър. – Какво се е случило? Да не е станало нещо с брат ми?

Вместо отговор господин Бънтър му подаде вестника, сгънат така, че да се вижда заглавието:

РАЗСЛЕДВАНЕ В РИДЪЛСДЕЙЛ

ХЕРЦОГЪТ НА ДЕНВЪР АРЕСТУВАН ПО ОБВИНЕНИЕ В УБИЙСТВО

Лорд Питър вперил поглед във вестника като хипнотизиран.

– Реших, че Ваша светлост няма да иска да пропусне нищо – каза господин Бънтър, – затова си позволих да...

Лорд Питър се овладя.

– Кога е следващият влак? – попита той.

– Моля да ме извините, милорд – предположих, че Ваша светлост ще иска да пристигне колкото може по-бързо, затова си позволих да запазя две места на самолета „Виктория“. Излита в 11:30.

Лорд Питър погледна часовника си.

– Десет часът – каза той. – Добре! Чудесно си се справил. Боже! Горкият Джералд арестуван за убийство! Тревожа се за него, колкото и да е невероятно! Бедният! Никога не му е харесвало това, че се забърк-

вам в полицейските разследвания. А ето че сега самият той се е забъркал. Лорд Питър на свидетелската скамейка – това наистина нараняваше братските му чувства. Но херцогът на Денвър зад решетките е още по-лошо! Боже мой! Е, предполагам, че все пак трябва да закусим.

– Да, милорд. Дознанието е описано във вестника с всички подробности, милорд.

– Добре. Между другото, кой води случая?

– Господин Паркър, милорд.

– Паркър ли? Добре! Паркър е просто чудесен! Питам се как ли е успял да уреди да му го възложат. Как изглежда положението, Бънтър?

– Със съжаление трябва да отбележа, милорд, че според мен разследването ще се окаже много интересно. В показанията, изложени пред съда, има няколко извънредно любопитни момента.

– От криминологична гледна точка, предполагам, че е интересно – отговори Негова светлост и седна в бодро настроение пред кафето си с мляко, – но от друга страна, за брат ми ще бъде дяволски неприятно, при положение че не се увлича много по криминалистиката, нали така?

– Ами – рече господин Бънтър, – може би в дадения случай ще бъде лично заинтересован.

„Предварителното разследване по повод смъртта на капитан Денис Каткарт се състоя днес в Ридълсдейл, в район Северен Йоркшър. Тялото му беше открито в три часа сутринта в четвъртък, проснато пред вратата на оранжерията на ловната хижа на херцога на Денвър в Ридълсдейл. От показанията на свидетелите стана ясно, че предишната вечер покойният се е скарал с херцога, а по-късно е бил застрелян в една малка горичка край къщата. Близо до местопрестъплението е открит револвер, който принадлежи на домакина. Срещу херцога на

Денвър беше повдигнато обвинение в убийство. Лейди Мери Уимзи, сестрата на херцога, която беше сгодена за покойния, припадна, след като даде показания, и сега лежи тежко болна в хижата. Херцогинята на Денвър се върна вчера от града и присъства на дознанието. (*Подробности на стр.12.*)

„Горкият Джералд! – помисли си лорд Питър, докато обръщаше на 12-а страница. – И горката Мери! Питам се дали наистина е обичала онзи човек. Майка ми все повтаря, че не го обича, но самата Мери никога не отвори дума по този въпрос.“

Пълният разказ започваше с описание на селцето Ридълсдейл, където херцогът на Денвър неотдавна бе наел малка хижа за ловния сезон. По време на трагедията той бил отседнал там с група гости. Херцогинята отсъствала, затова лейди Мери Уимзи изпълнявала ролята на домакиня. Гостите били полковник и госпожа Марчбанк, почитаемият Фредерик Арбътнот, господин и госпожа Петигрю-Робинсън и покойният Денис Каткарт.

Първият свидетел беше херцог Денвър, който открил тялото. Той заяви под клетва, че в три часа сутринта в четвъртък, 14 октомври, се връщал в къщата през вратата на оранжерията, когато кракът му се спънал в нещо. Включил електрическото си фенерче и видял тялото на Денис Каткарт. Веднага го обърнал по гръб и разбрал, че Каткарт е прострелян в гърдите. Бил мъртъв. Докато стоял наведен над тялото, Денвър чул вик от оранжерията, вдигнал глава и видял лейди Мери Уимзи, която го гледала с ужас. Тя минала през вратата на оранжерията и веднага възкликнала: „Господи, Джералд, ти си го убил!“ (*Вълнение в залата.*)

Коронерът: Думите ѝ изненадаха ли ви?

Херцог Д.: Ами, бях толкова стъписан и изненадан от цялата тази работа... Мисля, че ѝ казах: „Не го гледай“, а тя възкликна: „О, това е Денис! Какво се е слу-

чило? Нещастен случай ли?“ Аз останах при тялото и я изпратих да събуди всички в къщата.

Коронерът: Очаквахте ли да видите лейди Мери Уимзи в оранжерията?

Херцог Д.: Както вече ви казах, бях поразен от всичко, което се случваше, и изобщо не помислих за това.

Коронерът: Помните ли как беше облечена?

Херцог Д.: Не мисля, че беше по пижама. (Смях.) Струва ми се, че имаше палто.

Коронерът: Доколкото разбирам, лейди Мери Уимзи е била сгодена за покойния?

Херцог Д.: Да.

Коронерът: Добре ли го познавахте?

Херцог Д.: Той беше син на стар приятел на баща ми. Родителите му починаха. Доколкото знам, живееше предимно в чужбина. Срегнах го случайно през войната и през 1919 година той ни дойде на гости в Денвър. В началото на тази година се сгоди за сестра ми.

Коронерът: С ваше съгласие и това на семейството ви?

Херцог Д.: О, да, така беше.

Коронерът: Що за човек беше капитан Каткарт?

Херцог Д.: Ами... той общо взето беше джентълмен. Не знам какво е правил, преди да постъпи в армията през 1914 година. Мисля, че е живеел от рентите си – баща му беше много богат. Беше чудесен стрелец, биваше го в спортните игри и така нататък. Не бях чувал нищо лошо за него – до онази вечер.

Коронерът: Какво научихте?

Херцог Д.: Ами... всъщност... беше дяволски странно. Той... ако ми го беше съобщил някой друг, а не Томи Фрийборн, никога не бих повярвал. (Вълнение в залата.)

Коронерът: Боя се, че трябва да попитам Ваша светлост в какво точно сте обвинили покойния.

Херцог Д.: Ами, всъщност не съм – не може да се

каже, че съм го обвинил. Един мой стар приятел ми подметна нещо. Аз, разбира се, помислих, че има някаква грешка, затова говорих с Каткарт и за мое удивление той на практика си призна! После и двамата се ядосахме, той ми каза да вървя по дяволите и излезе тичешком от къщата. (*Пак вълнение в залата.*)

Коронерът: Кога се случи тази кавга?

Херцог Д.: В сряда вечерта. Тогава го видях за последен път. (*Невиждана възбуда в залата.*)

Коронерът: Много моля, подобен шум е недопустим! А сега, Ваша светлост, ще бъдете ли така добър да ни разкажете с всички подробности, които си спомняте, как точно се разви тази кавга?

Херцог Д.: Ами, ето как стана. Бяхме ловували цял ден, затова вечеряхме рано и към девет и половина започна да ни се доспива. Сестра ми и госпожа Петигрю-Робинсън се качиха горе, а ние пиехме уиски със сода в залата за бiliarд, когато Флеминг – това е личният ми прислужник – дойде с пощата. Нали разбирате, писмата пристигат доста късно вечерта – все пак сме на две мили и половина от селото. Не, всъщност тогава не бях в бiliarдната зала – заключвах пушките в оръжейната. Писмото беше от един мой стар приятел, не бях го виждал от години – Томи Фрийборн, – познаваме се от колежа...

Коронерът: Кой колежа?

Херцог Д.: О, „Крайст Чърч“, в Оксфорд. Писа ми, защото бил видял съобщението за годеча на сестра ми в Египет.

Коронерът: В Египет ли?

Херцог Д.: Искам да кажа, той беше в Египет – Тони Фрийборн, нали разбирате, – затова не ми е писал порано. Той се занимава с инженерство. Отиде там след края на войната и тъй като се намира някъде близо до изворите на Нил, не получава редовно вестници. Пише ми да го извиня, задето се намесва в такъв деликатен

въпрос и така нататък, но знаел ли съм кой е Каткарт? Били се запознали в Париж през войната и Каткарт се издържал, като мамел на карти – можел да се закълне в това и да ми разкаже всички подробности за скандалите, които били избухнали на разни места във Франция. Добавя, че вероятно ще поискам да му откъсна главата – на Фрийборн имам предвид, – задето се е намесил, но бил видял снимката на годеника на сестра ми във вестника и си помислил, че трябва да знам.

Коронерът: Това писмо учуди ли ви?

Херцог Д.: Отначало не можах да повярвам. Ако беше някой друг, а не Том Фрийборн, щях да хвърля писмото в огъня, а дори и сега пак не знаех какво да мисля. Искам да кажа, французите постоянно се палят за какво ли не. Да, но сега ставаше въпрос за Фрийборн, а той не е от хората, които грешат.

Коронерът: Какво направихте?

Херцог Д.: Ами, колкото повече мислех, толкова по-неприятно ми изглеждаше това обвинение. Не можех да оставя нещата така, затова реших, че ще е най-добре да се обърна направо към Каткарт. Докато седях и размишлявах, всички се бяха качили горе, затова и аз отидох горе и почуках на вратата на Каткарт. „Кой е?“ – попита той, или пък: „Кой чука, по дяволите?“, нещо подобно, и аз влязох. „Слушай – започнах, – може ли да поговорим?“ „Добре, давай по същество!“ – отговори той. Аз се учудих, защото обикновено не се държеше грубо. „Ами – казах, – става дума за това, че получих едно писмо, което не ми хареса, и реших, че ще е най-добре да го обсъдя с теб, за да изясним цялата работа. То е от един човек – много свестен, стар приятел от колежа, който казва, че сте се запознали в Париж.“ „Париж! – изсумтя той крайно грубо, което не беше типично за него. – Париж! За какво в Париж искаш да говорим, по дяволите?“ „Виж – отвърнах аз, – не се дръж така, защото при тези обстоятелства това

създава много превратно впечатление.“ „За какво намекваш? – попита Каткарт. – За бога, изплюй камъчето и си лягай!“ Аз отвърнах: „Добре! Един човек на име Фрийборн ми писа, че те познава от Париж и че ти си печелел пари, като си мамел на карти.“ Мислех, че ще избухне, но той единствено каза: „И какво от това?“ „Как „и какво от това“? – попитах. – Аз, разбира се, не съм склонен да повярвам на подобно твърдение просто ей така, без никакви доказателства.“ Тогава той каза нещо много странно: „Няма значение кой в какво вярва – важно е само това, което човек знае за хората.“ „Искаш да кажеш, че няма да го отречеш?“ – попитах аз. „Няма смисъл да отричам – отговори той, – ти сам трябва да решиш какво да мислиш. Никой не би могъл да го опровергае.“ А после изведнъж скочи, едва не прекатури масата и възкликна: „Не ме интересува нито какво мислиш, нито какво правиш – искам само да си вървиш! За бога, остави ме на мира!“ „Слушай – казах аз, – не го приемай така. Не съм казал, че вярвам на написаното. Всъщност – продължих аз – съм сигурен, че е станала някаква грешка. Само че, тъй като си сгоден за Мери, не можех просто да оставя въпроса нерешен, без поне да проуча нещата, не си ли съгласен?“ „О – отговори Каткарт, – не е нужно да се притесняваш. С това е свършено.“ Аз попитах: „С кое?“ Той отговори: „С годежа ни.“ „Свършено ли каза? – възкликнах аз. – Но аз говорих с Мери едва вчера.“ „Още не съм ѝ казал“ – отвърна той. „Това ми се струва ужасно нахално – избухнах аз. – За кого се мислиш, по дяволите, та си въобразяваш, че можеш да дойдеш тук и да зарежеш сестра ми просто така?“ Е, всъщност изрекох доста неща. „Можеш да си вървиш – казах, – нямам намерение да си губя времето със свиня като теб.“ „С най-голямо удоволствие“ – отвърна той, мина покрай мен като вихрушка, слезе по стълбите и затръшна входната врата зад гърба си.

Коронерът: Вие какво направихте?

Херцог Д.: Втурнах се в стаята си, която има прозорец, гледащ към оранжерията, и изкрещях след него да не става глупак. Валеше проливен дъжд и беше адски студено. Той не се върна, затова казах на Флеминг да остави вратата на оранжерията отворена – в случай че размисли – и си легнах.

Коронерът: Какво обяснение можете да дадете за поведението на Каткарт?

Херцог Д.: Никакво. Поведението му просто ме смая. Но мисля, че по някакъв начин беше дочул за писмото и знаеше, че с него е свършено.

Коронерът: Споменахте ли за това на някого другигиго?

Херцог Д.: Не. Темата не беше приятна и реших, че ще е по-добре да не правя нищо до сутринта.

Коронерът: Значи не сте направили нищо повече по въпроса:

Херцог Д.: Не. Не исках да тръгвам да го търся – бях прекалено ядосан. Освен това си помислих, че скоро ще промени намерението си – нощта беше чудовищно студена, а той беше само по вечерно сако.

Коронерът: Значи просто сте си легнали и повече не сте видели убития?

Херцог Д.: Не и преди да се натъкна на него пред оранжерията в три часа сутринта.

Коронерът: А, да. Можете ли да ни кажете как така сте били навън по това време?

Херцог Д. (колебае се): Не спях добре. Излязох да се поразходя.

Коронерът: В три часа сутринта?

Херцог Д.: Да. (В изблик на неочаквано вдъхновение!) Нали разбирате, жена ми я нямаше. (Смях и коментари в дъното на залата.)

Коронерът: Тишина, ако обичате... Искате да кажете, че посред нощ през октомври сте станали и сте оти-

шли да се разхождате в градината под проливния дъжд?

Херцог Д.: Да, просто се пораздох. (*Смях.*)

Коронерът: По кое време излязохте от стаята си!

Херцог Д.: О... о, мисля, че беше някъде към два и половина.

Коронерът: Откъде минахте, за да излезете?

Херцог Д.: През вратата на оранжерията.

Коронерът: Значи, тялото не е било там, когато сте излезли?

Херцог Денвър: О, не!

Коронерът: В противен случай сте щели да го видите?

Херцог Д.: Мили боже, да! Щях да мина направо през него!

Коронерът: Къде точно отидохте?

Херцог Д. (неопределено): О, просто повървах на сам-натам.

Коронерът: И не чухте изстрел?

Херцог Д.: Не.

Коронерът: Отдалечихте ли се от вратата на оранжерията и от градината?

Херцог Д.: Ами... отдалечих се малко. Може би затова не съм чул нищо. Сигурно това е била причината.

Коронерът: Вървели сте четвърт миля?

Херцог Д.: Да, струва ми се... о, да, със сигурност!

Коронерът: Изминахте ли повече от четвърт миля?

Херцог Д.: Възможно е. Вървах бързо, защото беше студено.

Коронерът: В коя посока?

Херцог Д. (с видимо колебание): Зад къщата. Към моравата за боулинг.

Коронерът: Към моравата за боулинг?

Херцог Д. (по-уверено): Да.

Коронерът: Но щом сте се намирали на повече от четвърт миля оттам, значи сте излезли от територията на ловната хижа?

Херцог Д.: Аз... о, да... мисля, че излязох. Да, нали разбирате, повървах малко край тресавището.

Коронерът: Можете ли да ни покажете писмото, което сте получили от господин Фрийборн?

Херцог Д.: О, да, разбира се... стига да успея да го намеря. Мисля, че го пяхнах в джоба си, но когато онзи човек от Скотланд ярд ме попита за него, не можах да го намеря.

Коронерът: Възможно ли е случайно да сте го унищожили?

Херцог Д.: Не – със сигурност си спомням, че го сложих... О!... – Тук свидетелят изпадна в голямо смущение и се изчерви. – Сега си спомням, че го унищожих.

Коронерът: Каква нещастна случайност! Как се случи?

Херцог Д.: Бях забравил; сега обаче си спомних. Боя се, че писмото е загубено завинаги.

Коронерът: Може би сте запазили плика?

Свидетелят поклати глава.

Коронерът: Значи не можете да покажете на съдебните заседатели никакво доказателство, че сте го получили?

Херцог Д.: Освен ако Флеминг не си спомни.

Коронерът: А, да! Несъмнено така ще можем да проверим. Благодаря ви, Ваша светлост. Призовавам лейди Мери Уимзи.

Появата на благородната дама, която до онази трагична сутрин на 14 октомври беше годеница на убития, предизвика в залата съчувствен шепот. Красива и стройна, с побелели страни, тя изглеждаше смазана от скръб. Беше облечена цялата в черно и даде показания със съвсем тих глас, който понякога едва се чуваше.

След като изказа съболезнованията си, коронерът попита:

– От колко време бяхте сгодена за покойния?

Свидетелката: От около осем месеца.

Коронерът: Къде се запознахте с него?

Свидетелката: В къщата на снаха ми в Лондон.

Коронерът: Кога се случи това?

Свидетелката: Мисля, че през юни миналата година.

Коронерът: Бяхте ли доволна от годежа си?

Свидетелката: Напълно.

Коронерът: Вие, разбира се, сте се виждали често с капитан Каткарт. Той разказвал ли ви е за живота си, преди да се запознаете?

Свидетелката: Рядко. Нямахме навика да си споделяме тайни. Обикновено говорехме на теми, които интересуваха и двамата ни.

Коронерът: Имахте ли много общи теми?

Свидетелката: О, да!

Коронерът: Нито веднъж ли не ви се стори, че нещо тежи на капитан Каткарт?

Свидетелката: Общо взето не. През последните няколко дни обаче изглеждаше малко изнервен.

Коронерът: Говорил ли ви е за живота си в Париж?

Свидетелката: Говореше за театрите и развлечението там. Познаваше града много добре. През февруари отидох в Париж на гости на приятели и той ни разведе навсякъде. Това се случи скоро след като се стодихме.

Коронерът: Някога споменавал ли е пред вас, че е играл карти в Париж?

Свидетелката: Не си спомням.

Коронерът: По отношение на брака ви – бяхте ли сключили някакви финансови споразумения?

Свидетелката: Не мисля. Категорично мога да заявя, че не бяхме определили датата на сватбата.

Коронерът: И той винаги е имал вид на човек, който разполага с много пари?

Свидетелката: Да, струва ми се; не съм се замисляла.

Коронерът: Значи никога не сте го чували да се оплаква от липса на средства?

Свидетелката: Не се ли оплакват всички?

Коронерът: Той човек с ведър характер ли беше?

Свидетелката: Често сменяше настроенятия си. Никога не беше в едно и също два дни поред.

Коронерът: Чухте какво каза брат ви – че покойният е искал да развали годежа. Вие подозирахте ли за това?

Свидетелката: Ни най-малко.

Коронерът: Можете ли да се сетите за някаква причина, която да обяснява това решение?

Свидетелката: Абсолютно никаква.

Коронерът: Значи не сте се скарали?

Свидетелката: Не.

Коронерът: Тоест, доколкото сте знаели, в сряда вечерта все още сте била сгодена за покойния и скоро сте щели да се омъжите за него?

Свидетелката: Да. Да, естествено, разбира се.

Коронерът: Той не е бил – простете, че ви задавам този изключително болезнен въпрос – от хората, които биха посегнали на живота си?

Свидетелката: О, никога не съм си и помисляла... ами, не знам... предполагам, че може и да го е направил. Това би обяснило всичко, нали така?

Коронерът: Сега, лейди Мери – моля ви, не се разстройвайте, не бързайте да отговаряте, – ще ни кажете ли какво точно чухте и видяхте в сряда вечерта и четвъртък сутринта?

Свидетелката: Качих се да си легна заедно с госпожа Марчбанк и госпожа Петигрю-Робинсън някъде към девет и половина. Всички мъже останаха долу. Пожелах „дека нощ“ на Денис, който изглеждаше както обикновено. Не бях долу, когато е дошла пощата. Веднага се качих в стаята си. Чух, че господин Петигрю-Робинсън се качва горе някъде към десет часа. Семейство Петигрю-Робинсън е настанено в стаята до

моята. Някои от другите мъже се качиха с него. Не съм усетила кога се е качил брат ми. Някъде към десет и петнайсет чух двама мъже да разговарят на висок глас в коридора, а после някой слезе тичешком долу и затръшна входната врата. След това долових бързи стъпки в коридора и накрая чух как брат ми затваря вратата на стаята си. После си легнах.

Коронерът: Не се ли поинтересувахте каква е причината за тази разправия?

Свидетелката (равнодушно): Помислих си, че е нещо свързано с кучетата.

Коронерът: Какво се случи после?

Свидетелката: Събудих се в три часа.

Коронерът: Какво ви събуди?

Свидетелката: Чух изстрел.

Коронерът: Значи не сте била будна, преди да го чуете?

Свидетелката: Може би съм била отчасти будна. Чух го съвсем ясно. Бях сигурна, че е изстрел. Ослушвах се няколко минути, а после слязох долу, за да проверя дали не се е случило нещо.

Коронерът: Защо не повикахте брат си или някой от останалите господа?

Свидетелката (презрително): За какво? Помислих, че са някакви браконieri, и не исках да вдигам шум в този безбожно ранен час.

Коронерът: Изстрелът близо до къщата ли беше?

Свидетелката: Честно казано, мисля... трудно е да се каже, когато човек се събужда от някакъв шум – тогава всеки звук му се струва толкова силен!

Коронерът: Значи не прозвуча така, сякаш идва от вътрешността на къщата или от оранжерията?

Свидетелката: Не, беше някъде отвън.

Коронерът: Значи сте слезли долу съвсем сама. Много смело от ваша страна, лейди Мери. Веднага ли отидохте?

Свидетелката: Не съвсем. Няколко минути се чудих какво да правя; после си обух обувките на бос крак, навлякох едно тежко палто и си сложих вълнена шапка. Докато изляза от стаята си, може би са минали пет минути. Слязох долу, минах през билиардната зала и влязох в оранжерията.

Коронерът: Защо минахте оттам?

Свидетелката: Защото щеше да бъде по-бързо, отколкото да вдигам резето било на предната, било на задната врата.

На този етап на съдебните заседатели беше представен план на ловната хижа „Ридълсдейл“. Просторната къща на два етажа, построена в непретенциозен стил, е отдадена под наем от сегашния собственик, господин Уолтър Монтагю, на херцога на Денвър за ловния сезон. Господин Монтагю се намира в Щатите.

Свидетелката (продължава): Когато стигнах до вратата на оранжерията, видях отвън някакъв мъж, наведен над нещо на земята. Той вдигна глава и аз се смаях, когато осъзнах, че е брат ми.

Коронерът: Преди да го познаете, какво очаквахте да видите?

Свидетелката: Не знам – всичко се случи толкова бързо! Като че ли си помислих, че са крадци.

Коронерът: Негова светлост ни каза, че когато сте го видели, сте извикали: „Господи! Ти си го убил!“ Можете ли да ни кажете защо си го помислихте?

Свидетелката (много бледа): Помислих си, че брат ми сигурно се е натъкнал на крадеца и го е застрелял при самозащита... тоест, дотолкова, доколкото изобщо съм си помислила нещо.

Коронерът: Така. Знаехте ли, че херцогът притежава револвер?

Свидетелката: О, да... мисля, че знаех.

Коронерът: Какво направихте после?

Свидетелката: Брат ми ме изпрати в хижата да до-

веда помощ. Похлопах на вратата на господин Арбътнот и на господин и госпожа Петигрю-Робинсън. После изведнъж ми прималя и се върнах в стаята си и вдишах малко ароматни соли.

Коронерът: Сама ли бяхте?

Свидетелката: Да, всички тичаха напред-назад и крещяха. Не можех да понеса всичко това... аз...

Тук свидетелката, която до момента беше говорила много хладнокръвно, макар и тихо, неочаквано припадна и се наложи да я изнесат от залата.

Следващият свидетел, когото призоваха, беше Джеймс Флеминг, личният прислужник на херцога. Той си спомни, че е донесъл писмата от пощата в Ридълсдейл в 21:45 часа в сряда вечерта. Занесъл на херцога три-четири писма в оръжейната. Изобщо не си спомнял дали някое от тях е било с египетска марка. Не колекционирал марки – неговото хоби били автографите.

После дойде ред на почитаемия Фредерик Арбътнот да даде показания. Той бил отишъл да си легне заедно с останалите малко преди десет часа. След известно време чул как Денвър се качва по стълбата – не можел да каже колко по-късно – по това време си миел зъбите. (*Смях.*) Със сигурност чул повишени гласове и караница в съседната стая и в коридора. После някой слязъл по стълбите с гръм и трясък. Попитал: „Ей, Денвър, какво става?“ Отговорът на херцога обаче бил прекалено тих и той не го чул. Денвър влязъл шумно в стаята си и изкрещял през прозореца: „Не ставай глупак!“ Като че ли бил много ядосан, но почитаемият Фреди не обърнал внимание на това. Не било никак трудно човек да разгневи Денвър, но това не означавало нищо. Според почитаемия Фреди Денвър обикновено само вдигал пушилка. Той познавал Каткарт отскоро – струвал му се свестен – не, не харесвал Каткарт, но го смятал за свестен. Доколкото знаел, всичко му било наред. Божичко, не, никога не бил чувал някой да намеква, че Каткарт

мами на карти! Ами, не, разбира се, той нямал навика да обикаля и да търси хора, които мамят на карти – все пак измамниците не са нещо, което очакваш да срещнеш на всяка крачка. Веднъж го били измамили по подобен начин в Монте Карло, но той самият разбрал чак когато свършила играта. Не бил забелязал нищо особено в поведението на Каткарт към лейди Мери, нито пък в нейното към него. Предполагал, че дори и да е имало нещо, той нямало да забележи – не се смятал за наблюдателен човек. По природа не обичал да се бърка в чуждите работи; решил, че кавгата в сряда вечерта не му влиза в работата. Легнал си и заспал.

Коронерът: Нищо повече ли не чухте въпросната вечер?

Почитаемият Фредерик: Не и преди горката малка Мери да почука и да ме събуди. Тогава се дотътрих долу и заварих Денвър в оранжерията – почистваше главата на Каткарт. Помислихме си, че трябва да махнем пясъка и калта от лицето му, нали разбирате.

Коронерът: Значи не сте чули изстрел?

Почитаемият Фредерик: Нито звук. Но аз спя много дълбоко.

Полковник и госпожа Марчбанкс спели в стаята над помещението, което наричали кабинет, но то по-скоро било нещо като пушалня. И двамата разказаха едно и също – в 23:30 разговаряли помежду си. Госпожа Марчбанкс била седнала да напише няколко писма, докато полковникът бил в леглото. Двамата чули гласове и някакво тичане, но не обърнали внимание. За хората от ловната група било обичайно постоянно да сноват насам-натам и да крещят. Най-накрая полковникът казал: „Лягай си, скъпа, единадесет и половина е, а утре ще ставаме рано. Ще си прекалено уморена за каквото и да било.“ Казал го, защото госпожа Марчбанкс била страстен ловец и винаги носела пушката си редом с другите. Тя отговорила: „Идвам, идвам“. Полковникът

казал: „Ти си единствената грешница, която стои будна до толкова късно – всички други вече спят.“ Госпожа Марчбанкс отговорила: „Не, херцогът е буден – чувам, че крачи из кабинета.“ Полковник Марчбанкс се заслушал и също го чул. Нито той, нито тя чули херцога да се качва пак по стълбите. През нощта не ги събудил никакъв шум.

Господин Петигрю-Робинсън имаше вид на човек, който дава показания с огромна неохота. Двамата със съпругата му си били легнали в десет часа. Чули разправията с Каткарт. Господин Петигрю-Робинсън се опасявал, че може да се случи нещо, затова отворил вратата и чул херцога да казва: „Ако някога посмееш отново да проговориш на сестра ми, ще ти строша кокалите!“ или нещо подобно. Каткарт се втурнал надолу по стълбите. Лицето на херцога било пурпурночервено. Той не видял господин Петигрю-Робинсън, но разменил няколко думи с господин Арбътнот и се втурнал в спалнята си. Господин Петигрю-Робинсън излязъл в коридора и се обърнал към господин Арбътнот: „Виж какво, Арбътнот...“, но господин Арбътнот затръшнал вратата грубо в лицето му. Тогава отишъл до вратата на херцога и казал: „Слушай, Денвър...“ Херцогът излязъл, минал като вихрушка покрай него, без дори да го забележи, и се запътил към стълбите. Господин Петигрю-Робинсън го чул как казва на Флеминг да остави вратата на оранжерията отворена, тъй като господин Каткарт бил излязъл. После се върнал. Господин Петигрю-Робинсън се опитал да го хване, докато минавал край него, и отново попитал: „Слушай, Денвър, какво става?“ Херцогът не казал нищо – само демонстративно затръшнал вратата на стаята си. Но по-късно, точно в 23.30 вратата му се отворила и някой минал крадешком по коридора. Господин Петигрю-Робинсън не можел да каже дали този човек е слязъл по стълбите. Банята и тоалетната били в неговия край на коридора

и ако някой бил влязъл било в едното, било в другото помещение, той щял да го чуе. Не, не чул стъпките да се връщат. После пътническият му часовник ударил полунощ, а малко след това заспал. Нямало как да сбърка вратата на херцога с някоя друга, тъй като скърцането на пантите ѝ било много характерно.

Госпожа Петигрю-Робинсън потвърди показанията на съпруга си. Била заспала преди полунощ и спала дълбоко. По принцип през нощта тя спяла дълбоко, но сутрин сънят ѝ бил лек. Вечерта цялата суматоха в къщата я раздразнила, тъй като ѝ пречела да заспи. Всъщност се била унесла някъде към 22.30 и след един час господин Петигрю-Робинсън я събудил, за да ѝ каже за стъпките. Тъй като непрестанно я будело или едно, или друго, успяла да поспи само няколко часа. В два часа отново се събудила и останала будна до мига, в който лейди Мери вдигнала тревога. Можела да се закъльне, че не е чула никакъв изстрел през нощта. Прозорецът ѝ бил до този на лейди Мери и гледал в противоположната страна на оранжерията. Още от дете била свикнала да спи на отворен прозорец. В отговор на въпрос от страна на коронера госпожа Петигрю-Робинсън каза, че никога не била усещала истинска, неподправена привързаност между лейди Мери и годеника ѝ. Държали се много безцеремонно един с друг, но сега подобно поведение било на мода. Не била чувала да имат никакви разногласия.

След това показания даде госпожица Лидия Каткарт, повикана по спешност от Лондон. Съобщи, че е леля на капитана и единствената му жива родственица. Откакто наследил парите на баща си, тя почти не го била виждала. Живее с приятели в Париж, а те били хора, които не одобрявала.

– Двамата с брат ми никога не сме се разбирали особено добре – каза госпожица Каткарт. – Той остави племенника ми да учи в чужбина, докато навърши осем-

найсет. Боя се, че разбиранията на Денис бяха прекалено френски. След смъртта на баща си и съгласно волята му той постъпи в Кеймбридж. Аз бях определена за изпълнителка на завещанието, както и за настойница на Денис, докато навърши пълнолетие. Не знам защо, след като цял живот ме пренебрегва, брат ми реши да ме натовари с подобна отговорност преди смъртта си, но все пак не отказах. Домът ми беше отворен за Денис по време на ваканциите му, но той обикновено предпочиташе да гостува на богатите си приятели. В момента не мога да си спомня как се казва който и да било от тях. Когато навърши двайсет и една, Денис започна да разполага с по 10 000 лири годишно. Мисля, че парите идваха от някакви акции в чужбина. В ролята си на изпълнител на завещанието и аз наследих известно количество, но веднага ги преобразувах в добри, солидни британски ценни книжа. Нямам представа какво е направил Денис със своите. Изобщо не бих се учудила, ако се окаже, че наистина е мамел на карти. Чух, че хората, с които се е събирал в Париж, са били крайно неблагоприятни. Не познавам нито един от тях. Никога не съм ходила във Франция.

После призоваха Джон Хардроу, пазача на дивеча. Двамата с жена му живеят в малка къща точно до портата на Ридълсдейл Лодж. Имотът, който се равнява на двайсетина акра, е заобиколен от солидна ограда, а нощем портата се заключва. Хардроу заяви, че е чул изстрел някъде в дванайсет без десет вечерта в сряда. Сторило му се, че се стреля близо до къщата. Зад нея се простират десет акра ловно стопанство. Той си помислил, че са браконieri – от време на време идвали натам да отстрелват зайци. Взел си пушката и тръгнал в тази посока, но не видял никого. Прибрал се у дома в един часа сутринта според неговия часовник.

Коронерът: В някакъв момент стреляхте ли с пушката си?

Свидетелят: Не.

Коронерът: И повече не сте излизали?

Свидетелят: Не съм.

Коронерът: И не сте чули други изстрели?

Свидетелят: Само този. След като се върнах, заспах и ме събуди шофьорът, който беше тръгнал да доведе лекар. Навярно е било около три и петнайсет.

Коронерът: Не е ли необичайно браконieri да стрелят толкова близо до къщата?

Свидетелят: Така е. Когато има браконieri, те обикновено са от другата страна на ловното стопанство, откъм тресавището.

Доктор Торп даде показания за времето, след като са го повикали да види тялото. Той живеел в Стапли, на почти четиринайсет мили от Ридълсдейл. В Ридълсдейл нямало лекар. Шофьорът го събудил в 3.45 и той се облякъл бързо и веднага тръгнал с него. Пристигнали в хижата в четири и половина. Когато видял покойния, преценил, че е мъртъв от три или четири часа. Белият дроб бил пронизан от куршум, а смъртта била настъпила вследствие на загуба на кръв и задушаване. Според него смъртта не била настъпила незабавно – възможно било покойният да е останал жив известно време. Доктор Торп направил оглед на тялото и открил, че куршумът е бил отклонен от едно ребро. Нищо не показвало дали мъртвият се е прострелял сам, или някой друг го е прострелял отблизо. Нямало други следи от насилие.

Инспектор Крейкс от Стапли пътувал в колата заедно с доктор Торп. Видял тялото. Тогава то лежало по гръб между вратата на оранжерията и покрития кладенец в двора. Веднага щом се развиделило, инспектор Крейкс огледал къщата и земята наоколо. Открил кървави следи по цялата пътека до оранжерията, както и белези, че тялото е било влачено. Тази пътека се пресичала с главната алея, свързваща портата с централния вход. (Представиха съответния план.) Там, където двете пътеки се

събирали, започвал жив плет, който продължавал от двете страни на главната алея, отвеждаща към портата и къщата на пазача. Следите от кръв стигали до малка полянка сред храстите, по средата между къщата и портата. Тук инспекторът открил голяма локва кръв, кърпичка, подгизнала от кръв, и револвер. Кърпичката била украсена с инициалите Д.К., а револверът бил малък, американски модел, без отличителни белези. При пристигането на инспектора вратата на оранжерията била отворена, а ключът се намирал от вътрешната страна.

Инспекторът забелязал, че мъртвецът е с вечерно облекло и лачени обувки. Няма нито шапка, нито палто. Бил целият мокър, а дрехите му, освен че целите били в кървави петна, били много кални и ужасно раздърпани от влаченето на тялото. В джоба имало кутия с пури и малко джобно ножче. Претърсили стаята на покойния за документи и пр., но до момента не били намерили нищо, което да хвърли светлина върху обстоятелствата около смъртта му.

След това отново призоваха херцог Денвър.

Коронерът: Бих искал да попитам Ваша светлост дали знаете покойният да е притежавал револвер?

Херцог Д.: Не и от войната насам.

Коронерът: Значи не знаете дали е носил револвер у себе си?

Херцог Д.: Нямам представа.

Коронерът: Вероятно не можете да предположите на кого принадлежи този револвер?

Херцог Д.: (много изненадан): Това е моят револвер – този от чекмеджето на масата в кабинета. Как сте се добрали до него? (Вълнение в залата.)

Коронерът: Сигурен ли сте?

Херцог Д.: Напълно. Видях го там онзи ден, докато търсех снимки на Мери за Каткарт и си спомням как казах, че е започнал да ръждясва от неупотреба. Ето го ръждивото петънце.

Коронерът: Зареден ли го държахте?

Херцог Д.: Мили боже, не! Наистина не знам какво правеше там. Предполагам, че по някое време съм го прибрал заедно с някои стари принадлежности от армията и го намерих сред ловните си пушки, когато дойдох в Ридълсдейл през август. Мисля, че патроните още бяха вътре.

Коронерът: Чекмеджето заключено ли беше?

Херцог Д.: Да, но ключът беше в ключалката. Жена ми казва, че съм много небрежен.

Коронерът: Някой друг знаеше ли, че револверът е там?

Херцог Д.: Мисля, че Флеминг знаеше. Не знам да е било известно на някой друг.

Детектив-инспектор Паркър от Скотланд ярд, който пристигнал чак в петък, все още не бил успял да проведе по-подробно разследване. Някои признаци го карали да предполага, че на мястото на трагедията е имало още някой освен онези, които са присъствали при откриването на трупа. Засега предпочитал да не казва нищо повече.

Накрая коронерът обобщи показанията в хронологичен ред. В десет часа вечерта или малко по-късно е имало кавга между капитан Каткарт и херцог Денвър, след което Каткарт е излязъл от къщата и никой повече не го е видял жив. Според показанията на господин Петигрю-Робинсън херцогът е слязъл долу в 23.30, а полковник Марчбанкс веднага след това е чул стъпки в кабинета – помещението, в което обикновено стоял револверът, показан като веществено доказателство. Същевременно обаче херцогът заявил под клетва, че не е напускал стаята си до два часа и половина през нощта. Съдебните заседатели трябвало да решат каква тежест да придадат на тези противоречащи си изявления. Що се отнасяло до изстрелите, които са прозвучали през нощта, пазачът на дивеча казал, че е чул изстрел в два-

найсет без десет, но предположил, че е произведен от браконьер. Всъщност било напълно възможно наблизо да е имало браконieri. От друга страна, твърдението на лейди Мери, че е чула изстрел някъде около три часа сутринта, противоречи на показанията на лекаря, според когото към четири и половина, когато самият той е пристигнал в Ридълсдейл, покойният вече е бил мъртъв от три-четири часа. Коронерът напомни на съдебните заседатели, че според доктор Торп смъртта не е настъпила незабавно след получаването на раната. Следователно, ако приемели неговите показания, трябвало да изтеглят часа на смъртта между единадесет часа през нощта и полунощ и тя можело да е резултат от изстрела, чут от пазача на дивеча. В такъв случай възниквали въпроси относно изстрела, който е разбудил лейди Мери Уимзи. Разбира се, ако предпочитали, можело да припишат този изстрел на браконieri, което само по себе си не било невъзможно.

После коронерът премина към трупа, открит от херцог Денвър в три часа сутринта пред вратата на малката оранжерия, близо до покрития кладенец. Показанията на лекаря не оставяли място за съмнение, че изстрелът, който е причинил смъртта, е бил изстрелян сред шубраците, на около седем минути разстояние от хижата, а тялото е било довлечено от това място до оранжерията. Покойният несъмнено е умрял, след като е бил прострелян в белия дроб. Съдебните заседатели трябвало да решат дали този изстрел е изстрелян от собствената му ръка, или от ръката на някой друг; и ако приемели второто, трябвало да решат дали това е било в резултат на злополука, на самозащита, или на зла умисъл. Относно хипотезата за самоубийство, трябвало да вземат предвид всичко, което са научили за характера и живота на покойния. Той е бил млад мъж в разцвета на силите си и очевидно е притежавал значително състояние. Имал отлична военна кариера и е бил харесван от приятелите

си. Херцог Денвър е имал достатъчно добро мнение за него, за да одобри годежа със сестра му. Според свидетелите годениците, макар и да не показвали демонстративно чувствата си, са били в чудесни отношения. Херцогът обаче бил заявил, че в сряда вечерта покойният му е съобщил, че смята да развали годежа. Може ли да се вярва, че покойният, без дори да разговаря лично с младата дама или да ѝ напише и една дума за обяснение или сбогом, се е втурнал навън и е сложил край на живота си? Коронерът напомни на съдебните заседатели още веднъж да разгледат обвинението, което херцог Денвър е отправил към покойния, че мами на карти. В онези обществени класи, към които принадлежали всички замесени в това дознание, простъпка като измамата на карти се смятала за много по-позорна от грехове като убийство и прелюбодеяние. Било възможно самият намек за нещо подобно, все едно дали основателен, или не, да подтикне някой особено чувствителен към честта си джентълмен да сложи край на живота си. Но бил ли е покойният човек на честта? Той бил получил образованието си във Франция, а представите на французите за чест много се различавали от тези на англичаните. Коронерът заяви, че самият той е имал в миналото делови отношения с французи в качеството си на адвокат и можел да увери онези съдебни заседатели, които никога не били ходили във Франция, че трябва да вземат предвид тези различия. За съжаление предполагаемото писмо, съдържащо подробности относно това обвинение, не им е било представено. Освен това може би съдебните заседатели щели да се запитат дали за самоубийците не е по-обичайно да се прострелват в главата. Трябвало да се запитат и откъде покойният се е сдобил с револвера. И най-накрая трябвало да помислят кой е завлякъл тялото до къщата и защо е решил да го стори въпреки всички усилия, които му е струвало това, и с риск да угаси и последната искрица живот,

която може би все още е мъждукала в тялото, вместо да вдигне цялата къща на крак и да доведе помощ.

Ако съдебните заседатели изключели самоубийството, оставали хипотезите за нещастен случай, непредумишлено убийство или предумишлено убийство. Що се отнася до първото, ако сметнали, че е вероятно покойният или някой друг да е взел с някаква цел револвера на херцог Денвър онази вечер и докато го е разглеждал, почиствал, стрелял или боравил по някакъв друг начин с оръжието, то е гръмнало и случайно е убило покойния, то тогава трябвало да произнесат решение, че става въпрос за смърт при злополука. В такъв случай обаче как щели да обяснят поведението на човека, който и да е бил той, който е завлякъл тялото до вратата?

След това коронерът премина към законите, свързани с непредумишленото убийство. Напомни на съдебните заседатели, че никакви думи, колкото и съдържателни или безсъдържателни да са те, не могат да послужат за оправдание да убиеш някого и че стълкновението трябва да е било внезапно и непреднамерено. Смятали ли например, че херцогът е излязъл навън с желанието да убеди своя гост да се върне да спи в къщата, а покойният се е нахвърлил върху него с юмруци или със заплахи да го нападне? Ако е било така и херцогът, който е държал оръжие в ръката си, е прострелял покойния при самозащита, тогава ставало въпрос само за непредумишлено убийство. Но в такъв случай съдебните заседатели трябвало да се запитат как така херцогът е могъл да се приближи до покойния със смъртоносно оръжие в ръка? А и това предположение било в пряко противоречие с показанията на самия херцог.

И най-накрая, съдебните заседатели трябвало да изяснят има ли достатъчно доказателства за зла умисъл, за да се произнесе присъда за предумишлено убийство. Трябвало да вземат предвид дали някой конкретен човек е имал мотив, средства и възможност да убие капи-

тан Каткарт и дали съдебните заседатели могат да наме-
рят обяснение за поведението на този човек в рамките
на каквато и да било друга хипотеза. И ако стигнали до
заключението, че има такъв човек и поведението му по
някакъв начин е подозрително или неискрено, или че
въпросният човек съзнателно е премълчал факти или
обстоятелства, които може да са били важни за случая,
или (тук коронерът наблегна на думите си, вперил по-
глед над главата на херцога) е изфабрикувал фалшиви
улики, за да подведе властите – тогава всички тези об-
стоятелства били достатъчни да се изведе презумпция
за вина на въпросното лице, и в този случай било дълг
на съдебните заседатели да издадат присъда за преду-
мишлено убийство. И от тази гледна точка те трябва-
ло да решат дали човекът, който е довялкъл тялото до
вратата на оранжерията, го е направил, за да потърси
помощ или да хвърли тялото в градинския кладенец,
който, както били чули от инспектор Крейк, се намира
близо до мястото, където е било открито тялото. Ако
съдебните заседатели стигнали до убеждението, че е из-
вършено предумишлено убийство, но не са в състояние
да обвинят конкретен човек въз основа на изложените
факти, можело да се произнесат, че става дума за убий-
ство, извършено от неизвестно лице или лица; но ако
чувствали, че имат основания да обвинят в убийството
някой конкретен човек, не бивало да допускат уваже-
нието към когото и да било да им попречи да изпълнят
дълга си.

Водени от тези повече от очевидни намеци, след
кратко съвещание съдебните заседатели се произнесо-
ха, че става въпрос за предумишлено убийство, извър-
шено от Джералд, херцог Денвър.